

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Soranerbladet

NR. 1 JANUAR 1971 56. ÅRGANG

Fot.: Hagen Hasselbalch

MÅNEDSSKRIFT FOR SORANSK SAMFUND

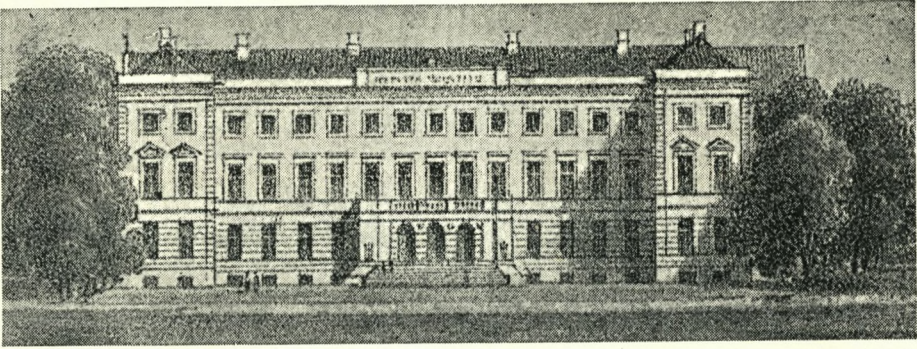
- det er så dejligt nemt!

 **SOLMULD GIVER
GROKRÆFTER
TIL DERES PLANTER**

HASSELFORS

Hasselfors Bruks AB, Sverige
Kontor i Danmark, Bygmarken 8, 3520 Farum

Academia Sorana

efter gammelt stik

SORANER-BLADET

JANUAR

56. ÅRGANG

NUMMER 1

Fra min Sorø Tid

I 1942 skrev Pastor Niels Juul Wamberg (1873-1944, s. 1892), søn af Pastor H. M. N. Wamberg, der var præst i Sorø 1884-93, en række fine minder fra sin Sorø Tid. Sor. Bl. bringer nu disse, der giver et billede af det gamle Sorøs kultur.

Mon Ribe-drenge og Næstved-drenge med samme tonefald siger: Oh Ribe! Oh! Næstved! som vi gamle Soranere – og jeg tror de unge med – siger Oh! Sorø!

St. Hans Aftens dag i år, da jeg som 50 års student sad sammen med de desværre nu ikke mange gamle kammerater i Akademiets Solennitetssal for at overvære de unge Studenters translokation, nu hedder det rigtignok afslutningsfest, vældede minderne ind på mig, og jeg besluttede at samle dem i nogle hurtige rids fra min barndomstid og drengear. Har det nogen interesse? Læserne vil afgøre det. De føres tilbage til en helt anden tid, og det synes jo, som om de gamle dage har en særlig tiltrækning i disse vanskelige år.

Der var så stille i Sorø – i hvert fald i vor tid. Flest var der af gamle, der ikke kunne støje, og så os drenge, der

ikke turde. Blandt de gamle mindes jeg med størst glæde fru *Charlotte Wilster*, enke 1840, tænk 1840, efter digteren, Homers uforglemmelige oversætter, *Christian Wilster*. Hun boede på Torvet i en smuk lav bindingsværksbygning, en stiftelse for enker og døtre af Akademiets embedsmænd. De var så hyggelige og velduftende, disse lave stuer, hvor vi børn kom med vore forældre og andre gæster til »skåret smørrebrød« og te. Bagefter fik vi syltetøj, og – hvad der måske nu vil undre – spiste vi det alle med kun et par skeer, der var anbragt i et glas med vand midt på bordet. Vi nipede ganske lidt af syltetøjet og satte derefter pænt skeen tilbage i glasset til den næste. Det var ikke hygiejnisk, men hvem tænkte på hygiejne for ca. 60 år siden? Den gamle distriktslæge *Schiønning*, der havde været regimentskirurg i 3 års-krigen, og som nu praktiserede i

Sorø, stak rask væk sit penneskaft i munden på patienterne, når han skulle se dem i halsen. Det var der såmænd ingen, der var indigneret over.

Om fru Wilster fortaltes det, at hun havde været forliebt i gamle *Ingemann* og trippede efter ham, når han spadserede i Filosofgangen. Der foreligger intet som helst om, at han gengældte denne interesse. Hun boede sammen med sine to døtre, der var ugifte – som de allerfleste »unge damer« var det i Sorø. Deres første og største og mest brændende forelskelse havde jo været i de store drenge, der drog bort som studenter og tabte deres hjerter til andre inde i hovedstaden eller andetsteds. Den ene af frøknerne Wilster spillede vemodige små stykker af *Godard*, den anden læste engelsk og underviste såmænd mange år efter min kone.

Ja, der var mange gamle i Sorø. Jeg husker, at når jeg ved juletid hjalp min far, sognepræsten i byen, med at omdele legatpenge, kom jeg også ind til en meget gammel kvinde, *Sophie Rasmussen*, som alle og enhver kaldte *Sophie Ingemann*, fordi hun havde tjent hos digteren i mangfoldige år. Jeg ejer hans »Rejselyren«, hvori fruén har skrevet »til Sophie Rasmussen venligst fra Lucie Marie Ingemann, fød(t) Mandix«. Både gamle og unge gik forsigtigt på gaderne, thi brostenene var toppede og fliserne kun af fodsbredde. Handelen var det kun småt med, men der var dog enkelte store købmandsgårde, som levede af landhandelen. Lygterne brændte endnu med olie, og der gik vægttere eller rettere kun een vægter på gaden i den stille Sorønát og sang ved timeslagene. Nogle gange har jeg også hørt trommen gå, når der var brand, men det havde vi kun sjældent. Jeg husker, at en søndag efter sengetid lød det: Akademiet brænder! Jeg lå i sengen og læste *Jungs franske grammatik*, hev den ind under sengen med en stille forbryderisk følelse af glæde over, at skolen gik op i luer og styrtede med overtøjet over

natskjorten af sted mod Akademiet. Men ak! – nu siger jeg gudskelov – det var kun skorstensbrand. Om mandagen fik jeg tg i fransk.

I øvrigt blev der hvert år holdt brandøvelse på Akademiet, hvor sovesalene tømtes i en ruf (jeg selv boede selvfølgelig hjemme hos mine forældre), og så skete dette, at kosteleverne i største hast måtte glide ud af vinduerne gennem åbne lærredskanaler.

Stille var der i Sorø, og de tætte, dunkle skove omkring gav ligeledes mange et tungt sind og en vemodig stemning. Derfor trængte vi til fornøjelser, til sport og leg. Søen gav friskhed, både når vi vandrede langs dens yndige bredder, og når vi sejlede eller roede eller løb på skøjter på dens store flade. Vi måtte dog først løbe der, når en af Akademiets tjenere havde hugget hul og målt isens ret store tykkelse, og når denne funktion var godkendt af gymnastiklæreren. Det hændte, at en halvstor eller helt stor dreng fandt over med sin dame til *Ægir* for at smage på Stines forbudte toddyer. Hvilken fryd.

Der var mange fine folk i Sorø, og den fornemste af dem alle var amtmand, kammerherre *Vedel*, kendt som arkæolog fra sin amtsmandstid på Bornholm, en virkelig fin mand, afholdt af os alle, men noget eksklusiv. Viceadmiral *Vedel* er amtmandens sønnesøn. Han kunne li' os drenge. På ejendommelig måde var jeg et par gange inviteret til middagselskab i det Vedelske hjem, skønt jeg kun var en dreng omkring de 16. Jeg husker, at hele selskabet gik ned til Kongebroen ved søen. Vi kom forbi *Trautners Garveri*, hvor initialerne til hans og hans hustrus navne: M.I.T. A.M.T. stod på gavlen. »Det var da underligt,« sagde amtmanden, »her er det dog virkelig *mit* amt.« Vi levede i Brandernes tid. *Vedel* morede sig med at spille »So i hul«, en forløber for det moderne hockeyspil, sammen med os drenge og til uanet moro for hans voksne gæster. Det viste, hvor frisk han var. Aller-

gladest var han Sct. Hans aften, når han fik nogle af os drenge, der kom i huset, til at lave et vældigt Sct. Hansbål ved hans badebro, den største i byen. Hele byen beundrede det. Oplevelserne var få. Livet stod stille.

Vi havde også en fin postmester, greve *Knuth*, den smukke garderofficer *Egil Knuths* og chefen for ordenskapitlet, afdøde kammerherre *Heinrich Knuths* fader. Alle tre nu døde. Med dem legede vi dukketeater. Den gamle greve havde mistet sit ben i treårskrigen, som han gik med i som frivillig, og var med sit træben alle akademisternes helt.

Det var de høje embedsmænd, men ellers var selvfølgelig rektor *Blichert*, »fordrevet Slesviger«, derefter rektor i Roskilde, den store mand i denne skoleby, fordi han herskede over flere hundrede drenge. Ak, rektor *Blichert*, hvor jeg husker ham, genoplever ham endnu de mange år efter, genoplever timerne, ser ham for mig, når han var vred, eller husker ham ved ballerne i rektorgården, hvor særlig vi embedssønner kom, og hvor han engang spurgte en nys ankommet elev, *Henrik Raaschou-Nielsen*, om hvad han ville være, når han blev stor. »Rektor ved Sorø Akademi«, lød svaret. *Blichert* lo skrattende højt, men *Henrik* blev virkelig rektor ved den lærde skole. Ja, alle Akademiets embedsmænd, deres gæstfrihed, deres særheder, deres vaner, deres ondskab og deres godhed, det står alt for mig så tydeligt, og som noget meget vigtigt, noget, der har levet videre med mig gennem et halvt århundrede. Det var en herlig samling pædagoger på godt og ondt.

Da jeg selv mange år efter blev skolekommissions-formand, må jeg sige, at jeg mødte andre slags lærere, målbevidste og dygtige, men ikke originaler eller personligheder som dem, der terpede med os fra Sorø Akademis katedere; thi mærkelige var mange af dem – med et mildt ord.

Var skolen det, der forbandt os, så var kirken det, der ligesom stod over os.

Alle gamle soranere elsker Cistercienserkirken i Kirkelunden ved Sorø sø. Jeg synes, at den i hvert fald indvendig er den skønneste af alle vore kirkemonumenter, sikkert den reneste i stilen. Vi havde tvungen kirkegang hver 4. uge. Det var såmænd meget moderat. Drengene måtte møde på Akademiet inden kirkegangen, vi blev talte og af en lærer fulgt til kirken, hvor vi indtog vore bestemte pladser midt i kirkeskibet. Denne tvang gik jo ud over andagten og endnu mere over den *frivillige* kirkegang. Når vi blev gymnasiaster, var kirkegangen ikke obligatorisk, og så var det også lidt småt med at gå i kirke. Dog, vi havde den største ærbødighed for *Hvidernes* kirke, med den gamle slægts våbenskjolde hele kirken rundt, og det vældige krucifiks over indgangen til koret, *Holbergs* grav, *Kongegravene*, den af munkene tyndslidte murstestræppe i koret, der satte vor fantasi i bevægelse, bag alteret *Absalons* gravsten og på kirkegården monumenterne over *Ingemann* og *Wilsters* og *Molbechernes* grave, ja, mange fleres. I kirken blev vi konfirmerede. Ved påsketid var det akademisternes konfirmation, hvor *Ingemanns* dejlige kantate blev sunget af de andre disciple. Soranere, husker I endnu disse linier:

»Dig han elsked', før du lyset skued,
dig han elske skal, når det er slukt.«

Da jeg selv blev præst i Vanløse, lod jeg denne solokvartet udføre, og jeg kan endnu se de tårer, der løb ned ad den gamle soraner, pastor *Vilhelm Greger-sens* kinder, da han hørte de kendte ord og toner. I Sorø var min fader sognepræst i 10 år, de bedste i hans hele præstetid, og her ligger han begravet med min mor og to små sønner ved kirkens gamle mur. Et smukkere sted har ingen præst fundet til sit hvilested.

Men tilbage til rektor *Blichert*. Vi så vistnok uretfærdigt på ham, ligesom på mange andre lærere, men det er læreskabne, og jeg har også selv lidt under denne lov. Han var statelig, re-

spektindgydende, kunne dog være meget venlig. Han kom lige efter Akademiets forfaldsperiode under rektor *Tregders* sidste svage år, hvor det var brug, at alle lærerne kløede løs på drengene, så godt de formåede, og det ville ikke sige lidt. Blichert samlede straks alle spansk-rørene fra klasseværelserne inde på sit kontor. Kun han ville straffe. Se, det var et fremskridt, men denne straffegerning, og det, at han havde et rundt, glatbarberet ansigt, gav ham det frygtelige navn *Nero* og medførte naturligvis, at hans elskværdige døtre blev kaldt *Nereiderne*. Hans lille svagthed var, at han ville sige vittigheder, som han selv først lo ad, hvorefter hele klassen lo på tælling. Når vi var vrede på ham, lod vi ham le alene. Han blev flov, derefter vred, og så kom *Nero* op i ham, og han kneb og trak os i hårene ved ørerne, så vi måtte stå på tæer, hvorefter han hånligt kastede afrevne hår efter os. (Fortsættes)

Soranerfrokosten

Torsdag den 7. januar 1971

Hvis jeg må sige det på denne måde, så var klimaet på »Grand« ikke så avanceret som de forrige gange. Stormen havde lagt sig til en lille brise, der blæste et panel på 19 nostalgiske kammerater (fra 1902–57) ind på »Grand«. Blandt dem A. D. Christiani (i ØK), der var hjemme på orlov fra foreløbig eet års ophold i Nigeria (Lagos).

Da bestyrelsen havde opgivet enhver kommunikation med Samfundet, usurperede. *Niels Saxtorph* (s. 40) ledelsen af sammenkomsten uden hensyn til kravene om demokrati eller trivsel. Han har jo også den fornødne pondus og forudsætninger. Han ytrede bl. a.: Da ingen af de fine koryfæer med eftertryk på fæ er tilstede, tager jeg ordet; ganske vist

sagde Chr. Grüner (der endnu ikke har talt), at jeg ikke havde ordet i min magt – men ordet har mig i sin magt (Jfr. den gudbenådede politiker og taler *Borgbjerg* – om ham sagde man, at først holdt han talen, derefter holdt talen ham). Vi er altid nogle, der vil melde os og træde til for at bringe skolen et leve – og vi er jo stadig unge. Skolen leve.

Et vidnesbyrd om forsamlingens katastrofale bagstræberiskhed var afsyngelsen – med forståeligt, ularmende musikakkompagnement – af en strofe, der var rimet, af en såkaldt digter *Hauch*, der levede før 1960 og som følge deraf var moden til en anstalt.

De fremmødte nød – ikke dagens ret, men dagens rest: gullaschkanonen udspyede delikate kødstumper (med kartoffelmos), drysset med paprika, der kildrede ganen behageligt og lokkede en ekstra øl ned.

Usurpatoren: Vi kommer fra mange sider, fra mange landsdele, fra mange beskæftigelser – dette skal blot være indledningen til en skål for os selv! (Helt i tidens ånd; man skal ikke tænke på andre).

Chr. Grüner ville ikke unddrage os sine relevante visdomsord, men ville gerne understrege overfor *Saxtorph*: Du kan leve dig ind i den ånd, en formand har. – Vi pensionister skal betale skat (vi trækkes med en stor trækprocent. Red.), men vi kommer her alligevel, gamle og unge, vi samles om Soransk Samfund, glade og lykkelige. – Efter disse dybe bemærkninger opgav alle andre at tale, og tiden gik – vil jeg gerne understrege – eller må jeg sige det på den måde – med alle tiders opfrisker af de

forskelliges struktur, målsætning og tilpasning i tiden fremover, og anmelderen vil gerne medgive, at unge og gamle ikke stod som to stridende størrelsesordener, men mødtes i gensidig kollektivism. Alt var »in«. Og nu er jeg »out«.

Hermed har jeg forsøgt at give et »image« af frokosten i vort modersmåls sprog i nutiden, dog har jeg undladt at anvende de af digtere og unge mennesker så elskede rendestensgloser. Jeg håber, at læserne vil forstå dette særegne sprog, uden at jeg behøver at kursivere vendingerne.

Næste frokost med dens »faciliteter« finder sted *torsdag den 4. februar 1971* efter vor tid, *kl. 12.15 præcis.* P. Sch.

Endnu en lods går fra borde

A. Kann Rasmussen

Under soranske noter meddelte vi, at Skodshøj tog afsked med sit virke i Hedeselskabet. »Lodsen går fra borde«.

En anden lods gør det samme, nemlig direktør, civilingeniør A. Kann Rasmussen (s. '22). I noterne omtaltes hans fra-træden fra Dansk Samvirke, og nu erfarer vi, at han den 15. januar 1971 kunne fejre 40 års jubilæum i Christiani & Nielsen, og at han den dag trækker sig tilbage fra sine stillinger dér. A. Kann Rasmussen opholdt sig for sit firma 1932-46 i Siam, fra 1933 som selskabets direktør; derefter var han 1946-61 direktør for selskabet med ophold i København; i årene 1947-55 var han leder af Christiani & Niensens virksomheder i Asien, Afrika og England og 1955-61 direktør ved hovedkontoret for samtlige virksomhedens europæiske og oversøiske selskaber.

Han er medlem af talrige bestyrelser, bl. a. formand for den selvejende institution Vikingskibshallen i Roskilde, der har hans særlige interesse.

Og så kommer det soranske: Formand for Soransk Samfund blev han 1963; og efter seks års dynamisk virke her trak han sig tilbage i april 1969. Uden at forklejne rækken af Soransk Samfunds fortjente formænd kan man roligt hævde, at ingen anden formand i den grad har præget Samfundet som Kann Rasmussen. I hans tid er der udarbejdet en ny medlemsliste, indholdsfortegnelse over Soraner-Bladet 1941-65, nye optryk af Samfundets vedtægter har fundet sted og – last, not least – han har været den ledende i udarbejdelsen af de syv bind Soraner-Biografier 1901-60 og er allerede i færd med et supplement bagud med biografier over soranere i tiden 1822-1900. For alt dette siger vi ham en stor tak.

I fremtiden kan soranerne ikke længere træffe ham på kontoret i Falkoner Allé 7, men i hans hjem »Møllehøjgård«, Gerlev, 3640 Krogstrup. Her tilbringer han, hvad Sophus Schandorph kalder »en beskæftiget lediggang«, og får forhåbentlig også tid til at tilse sine 500 træer og buske.

Red.

Stig Jensen:

Sandfærdige Løgnehistorier

fra Besættelsen

Samlerens Forlag 1970.

Da redaktøren ringede og bad mig anmelde Stig Jensens bog, var det uden glæde jeg indvilligede. Jeg havde ikke læst bogen og havde egentlig ikke tænkt mig at læse den. Ikke fordi jeg havde

noget imod Stig, tværtimod. Jeg vidste, at vi helt havde været på samme front i modstandskampen mod den tyske voldsmagt, vi var skolekammerater, og det betød mere mellem soranere, end det vel normalt gør; jeg tvivlede ikke om, at bogen var velskrevet, vi havde mødtes i mit hjem på Als i tyverne og trediverne, jeg var ven med hans søskende og havde været i fangenskab med hans broder Gregers fra Augustenborg. Nej, det, der var i vejen, var bogens titel. Løgnehistorier ønskede jeg ikke fæstet på det, vi havde gennemgået i de år, da vort liv og vor frihed truedes af de fejge snigmordere, som fjenderne benyttede sig af.

Men dertil kom, at jeg ikke var sikker på, at jeg var i stand til at vurdere bogens indhold rigtigt. Stig Jensen havde sit virke i særlig grad på Sjælland, jeg mit i Jylland. Meget af det, der skete på Sjælland, kunne jeg ikke følge med i. I marts 44 blev jeg arresteret af tyskerne og ført til Horserød og Neuengamme og i september til Schwesing ved Husum. I den tid var det meget lidt man fik at vide om, hvad der skete, men netop den sidste tid intensiveredes modstandskampen jo i højeste grad, og det havde jeg altså selv været uden for.

Men jeg lovede altså at påtage mig jobbet. Og bogen blev i sandhed en glædelig overraskelse. Ikke blot var den, som jeg havde ventet, uhyre velskrevet, men den fortalte med den fine blanding af alvor og gammen, som er egen for lunets sønner, om oplevelserne, som de havde tildraget sig, i blandingen af agen på lykkens gyldne hjul og fejlgreb og uheld. Ingen stillen sig i positur, kun en stilfærdig redegørelse for sejre og

nederlag i den blanding af triumf og frygt, som kampen førte med sig.

Så vidt jeg kan se, er der ikke tale om andre løgne end dem, der blev serveret for tyskerne og deres håndlangere, og de havde ingen som helst ret til at kræve eller vente sandhed fra danskeres side.

Denne bog er ikke blot værdifuld at læse for os, som var samtidig med de begivenheder, den omtaler, men ikke mindst for den slægt, som siden er vokset op, som har vanskeligt ved at tro, hvad der fortælles fra disse svundne dage. Stig Jensen fortjener tak for denne bog; måtte dens læsere som jeg blive betaget af den kærlighed til land og folk, der lyser igennem dens ord.

Aage Dahl

Bertel Fuglsang

og hans blad »Danmark ude og hjemme«.

Soraneren Bertel Fuglsang (S 1886), der døde den 25/1 1939 (se Sor.-Bl. 1939: 11), blev i 1904 redaktør af 14-dags bladet »Vore udvandrede Landsmænd«. Bladets navn forandredes i 1905 til »Vore Landsmænd i Udlandet« og i 1911 til »Danmark ude og hjemme«. Dets formål var at skabe sammenhold mellem danske i det fremmede og interesse og respekt i Danmark for det arbejde, der udrettedes af landsmænd i udlandet, og kendskab til de forhold, de lever og virker under. I 1913 blev det medlemsblad for en nyoprettet forening »Dansk Verdenssamfund«, hvis formål faldt sammen med bladets, men som følge af de vanskeligheder, verdenskrigen 1914-18 fremkaldte, opløstes foreningen i 1915, og bladet gik ind.

Bladet indeholder en mængde oplysninger, som har interesse ikke blot for arbejdet med Soraner-Biografierne 1822-1900, men også for visse personalhistoriske optegnelser, som foreningen Dansk Samvirke foretager.

Foreningen Dansk Samvirke og dets medlemsblad »Danmarksposten« (som på en måde er en fortsættelse af Bertel Fuglsangs arbejde) har siden 1920 registreret oplysninger om danske i udlandet. Ved en tilsvarende registrering af de oplysninger, der findes i Bertel Fuglsangs blad, ville registeret kunne føres 15-20 år længere tilbage, og dets værdi tilsvarende forøges.

Hvis nogen, der læser dette, skulle eje et eksemplar af bladet, komplet eller ukomplet, eller vide, hvor man eventuelt kunne finde et eksemplar, hører jeg meget gerne derom. Jeg vil gerne købe et eksemplar eller låne et i længere tid til brug for arbejdet med Soraner-Biografierne og for at kunne undersøge mulighederne for at få lavet et register til Dansk Samvirke.

A. Kann Rasmussen

Møllehøjgaard, Gerlev

3640 Krogstrup

Telf.: (03) 318 Femhøj 113

PS. På grundlag af nekrologen i Sor.-Bl. 1939: 11 og efter oplysninger af Fuglsangs senere afdøde enke skrev jeg i Sor.-Bl. 1968: 127 en lille mindeartikel til Bertel Fuglsangs hundredårsdag.

Red.

Rektor H. Raaschou-Nielsens 100-års dag

Til det smukke hefte »Jul i Sorø« 1970, udgivet af Osc. Lünell i Sorø, har

lektor L. Balslev skrevet en god og interessant artikel om rektor H. Raaschou-Nielsen, der blev født 16/1 1871. Denne artikel fremdrager så mange oplysninger og fremhæver så mange karakteristiske træk om vor gamle rektor, at man kun kan beklage, at den ikke er fremkommet i Soraner-Bladet, hvor den med levende interesse ville være blevet læst af over 1000 af hans gamle elever. Raaschou-Nielsen har været rektor for ca. 2500 elever, og for næsten alle disse har han stået som den gode rektor, der indgød stor respekt og samtidig en følelse af tryghed. Han var en af de meget få, som man uden frygt for vilkårlighed og uberegnelige konsekvenser følte, man kunne henvende sig til. Personlig har jeg særlig meget at takke ham for, først og fremmest for, at jeg i det hele taget kom ind på skolen, derefter for de retfærdige afstraffelser, der blev mig til del, og så for hans inspirerende undervisning i dansk i gymnasiet og endelig for den hjælp og opmuntring, han senere har givet mig; men sådan er der jo nok mange, der kan sige.

Lektor Balslev omtaler nogle barndomserindringer, som rektor i sit otium skrev til Langelands Avis, og tilføjer: »Desværre, så vidt vides, de eneste erindringer, han har efterladt sig«. Jeg synes, der er grund til at nævne, at Soraner-Bladet i 1948-49 over 5 numre offentliggjorde manuskriptet, forsynet med rektors egne udførlige noter, til et langt foredrag: »Sorø Minder«, som han holdt i Soransk Samfund i 1947, og som indeholder erindringer lige fra hans optagelse som elev på skolen 1883 til afskeden fra rektorembetet 1941.

I de år, der er gået fra skolen i 1822

blev genoprettet, og til den i oktober 1972 kan fejre 150 års jubilæum, vil Raaschou-Nielsen være den, der har virket længst ved skolen som rektor, og han er den første rektor, der selv var soraner. Hans to sønner og tre døtre blev studenter fra skolen, og flere børnebørn har været elever. Hans svigersøn, lektor Marcus Pedersen, har været en elsket og beundret lærer på skolen fra 1919 til 1962 og konstitueret rektor 1953-54. Ser man tilbage i slægten, finder man også adskillige soranere.

Rektor Raaschou-Nielsen var et interesseret og trofast medlem af Soransk Samfund helt fra sin studentertid, og han blev udnævnt til æresmedlem ved generalforsamlingen 1947.

På baggrund af alt dette har vi vist lov til, nu ved 100-års dagen, at tage ham til os som soraneren par excellence, som soraneren, hvis arbejde for skolen, hvis tilknytning og kærlighed til stedet og hvis betydning for gamle soranere og alt det soranske ikke vil kunne overgås i mange år.

A. Kann Rasmussen

En hovedtransplantation

I vore tider, hvor transplantation af vigtige organer så at sige hører til dagsordenen, kan det måske mere at læse nedenstående, der viser, at man i ældre tid ikke veg tilbage for at transplantere noget så vanskeligt som et hoved.

I »Hedeselskabets Tidsskrift«, nr. 11, 10. september 1969, fortælles følgende: Det ligger snart mange år tilbage i tiden. Lodsejerne i Lammefjordens afvanding var samlet i glæde over de gode resultater, som afvandingen og kultiveringens nu i adskillige år havde givet.

I ord og taler mindedes man bedriften, der var øvet, og navnlig blev der talt smukke ord om godsejer, baron Zytphen-Adelers initiativ og store indsats. Et forslag om at rejse et mindesmærke for ham i Faarevejle fik begejstret tilslutning, og »hatten« blev omgående sendt rundt. Det viste sig imidlertid, at lodsejerne holdt lige så meget af deres penge, som de satte pris på deres jord, så det blev et højst beskedent beløb, der kom ind. Der kunne slet ikke blive råd til det helt store broncemindesmærke.

Gode råd var dyre, men knuden løstes. En kendt billedhugger havde en legemsstor figur i bronce stående, der forestillede E. M. Dalgas, og den var billig til salg. I stilhed ordnedes købet, hovedet blev savet af Dalgas-figuren, et nyt med baronens kendte træk blev modelleret, støbt i bronce og loddet på den ledige bronce-hals, og så var mindesmærket der.

Det står i dag i Faarevejle by. Det er ikke så mange år siden, at historien kom offentlig frem. Den blev fortalt på et årsmøde i Holbæk for vejinspektører.

Friherre, lensbaron G. F. O. Zytphen-Adeler, 1810-78, gik på Sorø 1822-23. Derefter fik han militær uddannelse. Ved sit ægteskab med Bertha Løvenskiold 1836 fik han Adellersborg (fra 1868 på ny kaldt Dragsholm); han var en fremragende landmand, moderne og foretagsom, og han var den ledende kræft ved udtørringen af Svinninge Vejle og af Lammefjorden. Også som politiker gjorde han sig gældende.

Se: Da. biogr. Haandleksikon III, 1926: 778, og Dansk biogr. Leksikon, bd. XXVI, 1944: 505-07.

Dødsfald

Fhv. kontorchef ULRIK SCHOW

* 6. december 1888 – † 22. november 1970

Efter fem ugers hospitalsophold (blodprop i tarmen – et meget mærkeligt tilfælde) døde Ulrik Schow den 22. november 1970. Han gik på Sorø i årene 1902–05, uddannedes i ØK's Londonafdeling, udsendtes til Singapore, men måtte 1923 vende hjem på grund af et ulykkestilfælde, der beskadigede det ene øje – derefter var han kontorchef i ØK, København, til 1960. Han ægtede 1921 Vita Rahlff, men han opnåede ikke det guldbryllup, begge havde glædet sig til. Han syslede meget i hus og have om sommeren; det gav ham ro, fred og harmoni.

Folketingmand, underdirektør

JØRGEN JENSEN

* 10 juni 1915 – † 1. december 1970

Et minut før Folketinget den 1. december sluttede forhandlingerne, fik formanden, Karl Skytte, stukket en seddel op på formandsposten, hvorpå der kort stod: »Jørgen Jensen er død«.

Det hele kom så pludseligt, at Karl Skytte ikke kunne nå at meddele dødsfaldet officielt, men få minutter efter vidste tingets medlemmer, hvad der stod på sedlen.

Jørgen Jensen døde den 1. december om eftermiddagen i en ambulance undervejs fra sit hjem i Rungsted til hospitalet. Han var angrebet af sygdom i lungerne, stammende fra en grønlandsrejse i sensommeren. I en kortere periode i efteråret havde han dog været i stand til at møde i Folketinget og havde set frem til at kunne tage fat igen til januar.

Jørgen Jensen havde venner i alle partier, og overalt stod der respekt om hans erhvervsmæssige og politiske arbejde. Han var langt fra nogen distanceblænder. Hans lidt ludende skikkelse, den særprægede gangart, hans bundethed, hans skyhed kunne måske få én og anden til at misforstå hans personlighed og position. Men man skulle ikke være ret længe på tomandshånd med ham, før man bag brilleglassene registrerede en skarp hjerne, et vindende væsen og et menneske med en dyb kulturel interesse og udpræget humoristisk sans.

Han hørte til dem, der ikke mente, at man kunne gøre mennesker lykkelige med politik, men højst stræbe efter at mindske ulykken og give hvert enkelt menneske mulighed for at søge sin egen vej. Han var oprindelig socialdemokrat (regenskammerat med Jens Otto Krag), men fandt efterhånden mulighederne for at realisere sine anskuelser i Det konservative folkeparti (under indtryk af besættelsen og krigten).

Fra rangermesterhjemmet i Korsør kom han 1930 på Sorø, blev student 1933, cand. polit. 1944, havde ansættelser i Direktoratet for vareforsyning, i finansministeriet, i Industrirådet først 1944, derefter fra 1947 og avancerede 1960 til underdirektør.

Et forum for sit arbejde fandt han i deltagelse i politik. En overgang var han opstillet som konservativ kandidat i Sorø amt, men kom så 1960 til Holbæk og blev valgt der. Og hvad der var enestående for en debutant, han blev straks medlem af finansudvalget.

Også i bøger («Dansk Industri» 1953) og i talrige kroniker har han givet udtryk for sin viden og udsyn.

Finansminister Poul Møller udtaler om Jørgen Jensen, at han var et elskeligt menneske, saglig i debatterne og en dygtig forhandler. »Jeg har i ham mistet en god ven, og Folketinget har mistet en solid arbejdskraft.«

(Efter forskellige kilder ved Red.)

Gamle Soranere og soranske noter

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har fødselsdag i febr.:

1. Politiasessor *Thorhild Waarst* (f. 1901), Havnegade 7, 4200 Korsør.
2. Forpagter *Gunnar Graae* (f. 1901), Torpegaard pr. 4593 Eskebjerg.
4. Provisor *Henry Willert* (f. 1911), Torsvej 10, 4600 Køge.
5. Direktør *C. C. Hoffgaard* (f. 1901), Elnasvej 10, 2840 Holte.
5. Skovrider *Christian Smith* (f. 1901), Corselitze, pr. 4800 Nykøbing F.
7. Branddirektør *Thorhild Kæmsgaard* (f. 1921), Holbækvej 5, 6270 Tølløse.
8. *Erik Jørgensen* (f. 1896), Lysevangsvej 3, 4000 Roskilde.
9. Kst. landsdommer *Hans Olsen* (f. 1921), Kløvervej 19, 9900 Frederikshavn.
9. Urmager *Ernst Sørensen* (f. 1921). Adresse: Formentlig 4180 Sorø.
10. Professor, dr. phil. *A. F. Andersen* (f. 1891), Parkvænget 28, 2920 Charlottenlund.
10. Kredslæge *Henning Bisgaard-Frantzen* (f. 1911), Blegdammen 28, 4600 Køge.

11. Pianist *Poul Bolt* (f. 1901), Løgstør-gade 18, 2100 Kbhvn. Ø.
12. *Arne Fabricius* (f. 1901). Udvandret til Californien.
17. Forretningsleder (Supermarked) *Poul Henrik Jørgensen* (f. 1911), Gl. Hareskovvej 301, 2890 Hareskov.
18. Godsejer *Johan de Neergaard* (f. 1921), Petersminde 4250 Fuglebjerg.
19. Provst *Aage Bugge* (f. 1896), Hvidehusvej 5, 3450 Allerød.
20. *Herluf Johannes Larsen* (f. 1876), s. 1893.
20. *Jørgen Bech* (f. 1886), Slagelsevej 30, 4450 Jyderup.
22. Civilingeniør *Hans Schultz* (f. 1901), Milanovej 31, 2300 Kbhvn. S.
24. Urmager *Preben Kronskjold* (f. 1921), Østerbrogade 64, 2100 Kbhvn. Ø.
25. Fhv. rektor *C. C. Andersen* (f. 1896), Jægersborg Allé 23, 2920 Charlottenlund.
29. Dr. phil. *Sven Schmidt* (f. 1896), Sponnecksvej 8, 2820 Gentofte.

Lodsen går fra borde:

Af helbredsmæssige hensyn forlader *Harald Skodshøj* (s. '21) med udgangen af 1970 Det danske Hedeselskab efter henved 40 år i selskabets tjeneste. Dog fortsætter han en tid endnu som sekretær for »Kongenshus Mindepark«.

I »Hedeselskabets Tidsskrift«, 25. december 1970 karakteriserer Selskabets direktør Fr. Heick Skodshøjs indsats. 1933 knyttedes han til Hedeselskabet, fik derved lejlighed til at følge selskabets mange opgaver på nært hold og erhvervede sig en udstrakt viden om Hedeselskabet, som han har udmøntet i utallige foredrag og møder. Redaktør af »Hedeselskabets tidsskrift« blev han 1943, og her faldt hans egentlige livsvirke. Foruden i tidsskriftet at orientere om problemer og opgaver har han skrevet mange artikler og bøger om he-

desagen; her er hovedværket bogen om Enrico Dalgas. Direktør Heick takker Skodshøj såvel officielt for hans værdifulde arbejde i selskabets tjeneste som personligt for loyalt samarbejde.

Red. har haft lejlighed til at gøre sig bekendt med flere af Skodshøjs arbejder. Se min omtale af Dalgasbogen (Sor.-Bl. 1966: 78) og anmeldelsen af bogen om Houborg Plantage (Sor.-Bl. 1967: 127). Det har altid været en glæde at studere Skodshøjs grundige arbejder, der er båret af stor viden om og kærlighed til emnerne.

Den 1. januar 1971 kunne civilingeniør, direktør *Svend Kamman* (s. '27) fejre 25 års jubilæum i firmaet V. Kann Rasmussen & Co. Efter nogle år som ingeniør i en række entreprenørfirmaer indtrådte S. Kamman i 1946 i det dengang fem år gamle firma. I årenes løb har firmaet gennemgået en betydelig udvikling – det er nu en koncern med selskaber i ind- og udland, producerende og distribuerende en lang række bygningselementer og -komponenter. Her har S. Kamman været en bærende kraft, faglig dygtig og menneskelig positiv. Kan man nå højere end at være et fremtrædende medlem af VKR, der har initialer fælles med vort lands regering?

Dansk tandlæge hædret:

Tidligere rektor ved Københavns Tandlægehøjskole, professor, dr. P. O. *Pedersen*, er udnævnt til æresmedlem af det thailandske tandlægeselskab på en kongres i Bangkok. Han benyttede samtidig lejligheden til at besøge tandlægeskolerne i Bangkok og Chiang Mai, ligesom han holdt foredrag for de mange deltagere i kongressen. (Danmarksposten, 51. årg. 1970, nr. 10–11.

Foreningen »Dansk Samvirke« har suppleret sin bestyrelse med direktør for Zoologisk Have i København og direktør i Botved Boats A/S *Christian Hunderup* (1944). C. Hunderup var fra 1947 til efteråret 1970 i dansk og skandinavisk

luftfarts tjeneste, fra 1967 opnående den næsthøjeste post i SAS som viceadministrerende direktør ved hovedkontoret i Stockholm. Den 17. juni 1970 meddelte han formanden for SAS, at han ønskede at forlade selskabet; han kunne ikke få den ønskede stilling som regionalchef for SAS, hvorefter han tog sin afsked. Han knyttedes fra efteråret 1970 til Botved Boats A/S som direktør (Se Sor.-Bl. 1970: 104). Chr. Hunderup var taler ved Sor. Samf.s årsfest i Sorø den 12. oktober 1968 (Sor.-Bl. 1968: 111 ff).

Samtidig er direktør, civilingeniør A. *Kann Rasmussen* (s. '22), som allerede forlængst varslet, udtrådt af bestyrelsen, som han har tilhørt siden 1953, og hvor han har været næstformand siden 1967. Et meget stort arbejde har Kann Rasmussen lagt indenfor »Dansk Samvirke«, både som nævnt som næstformand der, og som næstformand i bestyrelsen for »A/S Dansk Samvirkes Hus« og som formand for bestyrelsen i den arbejdende institution Fredensborghusene.

I en engelsk kro fremhævede man med stolthed, at den seng, en dame havde ligget i om natten, tidligere havde huset Hertugen af Wellington. »Så forstår jeg, hvorfor han kaldtes Jernhertugen« (the Iron Duke), sagde damen tørt.

»Sic«, der udgives af elever ved Sorø Akademis skole, har udsendt et decembernummer med et rigt varieret indhold. Bl. a. refereres skoleballet eller *Kongeballet*.

En tilføjelse til Soranerjulefrokosten:

Jeg vedstår at have affyret kanonen i novbr.-bladet om ændringer i julefrokosten. Kuglerne derimod er støbt ved flere gamle soraneres hjælp. Jeg slutter mig nærmere til epikuræerne end til asketerne. Men »Grands« madoverflod, udstillet på bordet, fører mine tanker hen til de unge, der sidder ved tomme borde og lider kvaler af sult. Det skaber konflikter i mit sind og er måske

den dybere årsag til kanonens affyring. Dog skulle denne fredelige kanonkugle nødvendig være årsag til, at årets bedst besøgte soranerfrokost led derved. Venlig hilsen.

Svend Egede Glahn, 8/1 71.

Sorø vandt to, men tabte tredje kamp:

I kostskolernes håndboldturnering vandt Sorø Akademis skole den 13. januar C-holdskampen og B-holdskampen over Stenhus med henholdsvis 9-1 og 12-10, mens det lykkedes Stenhus at vinde A-holdskampen med 18-15. Sammenlagt endte håndboldopgøret uafgjort, idet sejr i B- og C-holdskampen hver tæller for to points, hvorimod en A-holdskamp giver fire points. Den 17. februar skal Sorø til Holbæk for at spille returkamp mod Stenhus.

Haslev har trukket sig ud af kostskoleturneringen, og i stedet er Køge Gymnasium kommet med – for øvrigt den eneste ikke-kostskole. I den første holdkamp vandt Sorø Akademi stort over Herlufsholm.

Jørgen STEGMANN (s. 1946) har den 1. november 1970 stiftet et nyt aktieselskab, der skal sælge hjælpemidler og farvestoffer til tekstilindustrien. Selskabet repræsenterer bl. a. Rohnen AG., The Yorkshire Dyeware, Diamalt AG., og Chem. Fabrik Stockhausen & Cie. Firmaet får hovedsæde i Vejle, men Stegmann forbliver som leder af afdelingen i Holte.

Niels M. Saxtorph: CAESAR SOM HÆRFØRER. 30 s. G. E. C. Gad. 1970.

Studier fra Sprog- og Oldtidsforskning nr. 276. Kr. 6,90.

I dette lille skrift har Niels M. Saxtorph søgt at skildre Cæsar som hærfører med udgangspunkt hovedsagelig i Cæsars egne skrifter og med hovedvægten på personen bag de militære begebenheder. I sin behandling af det fore-

liggende kildemateriale viser forfatteren klart, at han besidder både militær og filosofisk-historisk sagkundskab, og resultatet er blevet en nøgtern og letlæst fremstilling, der placerer sig lige langt fra den bedrevende kritik af Cæsar, som man finder hos den engelske generalmajor Fuller, og den østrigske oberstløjtnant Veiths næsegruse beundring. Saxtorphs hovedtese er, at de samme personlige egenskaber hos Cæsar, som betingede hans militære succes, også viste sig i hans politiske praksis.

Måske kan denne lille afhandling skabe ny interesse for Cæsars Gallerkrig hos latinlærere, der forlængst er blevet trætte af at marchere tusindvis af passus og kaste spyd fra »højere liggende steder«.

Ole Balslev

(Da denne anmeldelse helt dækker redaktionens opfattelse, bringes den her. Den står i »Gymnasieskolen«, 53. årg. nr. 24, 18. december 1970).

Adresseændringer bedes meddelt til

SORANSK SAMFUND: Kassereren
Civillingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10
2860 Søborg
Tlf. (01) 69 11 44
Postgiro 1710

SORANERBLADET: Redaktion
Lektor P. Schjærff (ansvarshavende)
Højagervej 67
2960 Rungsted Kyst
Tlf. (01) 86 38 32

SORANERBLADET: Ekspedition
Direktør N. E. Løgstrup
Bygmarken 8
3520 Farum
Tlf. (01) 95 33 11

Fr. Palm Greisens Bogtrykkeri

Højlund & Løgstrup

KONSULENTER
FOR VIRKSOMHEDSLEDERE

Organisation - Markedsføring

Økonomi

Bygmarken 8, 3520 Farum

Telefon (01) 95 33 11

Soraner-biografier 1901—60

Udsendelsen af de bestilte eksemplarer af enkelt hæfter og det samlede værk er nu afsluttet.

Biografierne kan, efter skriftlig bestilling og så længe oplag haves, købes hos kassereren til følgende priser excl. porto og emballage pr. efterkrav:

1901—60 alle 7 hæfter *indbundet i et bind* kr. 150,—. Et eller flere *uindbundne hæfter* af årgangene henholdsvis 1901—10, 1911—20, 1921—30, 1931—40, 1941—50, 1951—60 samt familieoversigten kr. 25,— pr. hæfte.

Soransk Samfund
kassereren
civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10
2860 Søborg